

Svetlana Makarovič

ŠUŠKO

sezona
08/09

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Kulturnica (Židovska steza 1)

premiera: 11. februar 2009

Lutkovno gledališče Ljubljana

sezona 2008/09

režija: **Peter Dougan**

likovna podoba: **Jože Lašič**

izdelava lutk in scene: **Jože Lašič, Sandra Birjukov,**

Jure Žnidaršič, Rok Lokar s. p., Jože Zalar ml. s. p.

avtor in izvajalec glasbe: **Nino De Gleria**

oblikovanje luči: **Božidar Miler**

ples: **Nina Skrbinšek**

lektura: **Tatjana Stanič**

nastopajo:

Šuško **Polonca Kores**

Mama **Irena Zubalič Žan**

Miška **Ana Ruter**

Šoja 1 **Miha Arh**

Šoja 2 **Irena Zubalič Žan**

Zajčki **Polonca Kores, Irena Zubalič Žan, Miha Arh,**

Ana Ruter

Veverica **Irena Zubalič Žan**

Jazbec **Miha Arh**

Jazbečka **Ana Ruter**

Škrat Kuzma **Miha Arh**

Mravlja **Ana Ruter**

Mravljice **Irena Zubalič Žan**

vodja predstave in lučni mojster: **Danilo Korelec**

Šuško

Šuško je prijazen fantič, ki ima rad živali. Ko nekega dne v vrtni utici piše domačo nalogo, ga skozi svet sanj pokliče Sapramiška v gozd na pomoč. Ja, tista iz zgodbe o zlomljenem zobku in lešniku. V gozdu je namreč nekaj hudo narobe. Živali se prepirajo, pretepajo, preklinjajo in kričijo, da je kaj. Ves prestrašen se fantič želi vrniti domov, a v gozdu se je že stemnilo. Kar na slepo srečo jo ubere čez drn in strn. Naenkrat izza košate smreke zasliši škodoželjen smeh. Zagleda slavnega škrate Kuzmo, ki kadi pipo, iz katere se vali oranžen dim.

Škrat je krivec za zmedo v gozdu. Živali so se mu zamerile, ker so ga zmerjale z opazkami, da smrdi, ker se ne umiva. Za talko si privošči Sapramiško. Z oblačkom oranžnega dima po gozdu širi jezo, sovraštvo in zamerljivost.

Šuško se odloči, da bo temu naredil konec. Sprva skuša prepričati škrate Kuzmo, da res ni lepo, če se ne umivaš, toda ko zasluti, da bo tudi sam kmalu žrtev njegove zarote, se umakne in skupaj z mravljo pripravita načrt. Reka mravelj se zgrne nad škrate, rešijo Sapramiško, škrat pa jim obljubi, da bo odčaral urok. Živali se škratu opravičijo in mu obljubijo, da se ne bodo več norčevale iz njega, on pa bo bolj pazil na čistočo.

Svetlana Makarovič

Moja prva lutka? Moja prva lutka se je imenovala “Tu”. Zakaj “Tu”? Nimam pojma. Imela sem kakšnih pet let, igrač nismo imeli — ne vem, kako sem prišla do neizmerne zaklada, do počene celuloidne glavice nekdanje punčke izpred vojne, najbrž tam iz tridesetih let ... Res, dolgo časa sem imela samo njeno glavo, ampak potem enkrat mi je nona privezala nanjo pisano cunjico, in lutka je oživila in postala moja “Tu”. Kdaj sem jo izgubila, ne vem; mogoče so bile samo vsakoletne borne božične jaslice neke vrste lutkovno gledališče, morda sem se tudi sama počutila kot živa lutka, ko so me oblekli v obhajilno oblekico, predelano iz svilene spalne srajce, najdene v nekem Unra paketu ...

Po dolgih desetletjih sem neke samotne novoletne noči v mrzli najeti sobici kar tako, iz občutka zapuščenosti, poskusila napisati svojo prvo pravljico — pravljico o sovici Oki. Ne spominjam se, kdo jo je prvi prebral in pohvalil, niti se ne spominjam, kdo mi je svetoval, naj jo predelam v lutkovno igrico — zakaj pa ne, sem si rekla, čeprav me takrat lutkovno gledališče niti najmanj ni zanimalo; ampak potem, ko sem sedela v takrat še precej borni dvoranici in gledala predstavo, me je vedno bolj prevzemala očaranost. Lutke so bile na vsem lepem žive. Žive! Žive celo bolj, kot če bi te moje pravljичne like upodabljali živi gledališki igralci. In potem doživetje lutk, ki so po predstavi mrtvo visele na kljukah za odrom, lutke od blizu, lutke s kovinskimi sklepi, lutke na nitkah, zapleteni mehanizmi, o katerih še zdaj ne vem skoraj nič. Zdaj, ko se mi tolikokrat zazdi, da lutka na predstavi oživi kar “sama od sebe”; ko vedno znova pozabim nečloveško garanje animatorjev, pa vendar tolikokrat spet prepoznam na vaji lutkin izraz na obrazu njenega vodje ...

In nepozabno doživetje pred neko premiero, ko se je lutkar mojster v svoji garderobi čisto po tihem pogovarjal s svojo lutko, ne sluteč, da ga skozi priprta vrata na skrivaj in očarano opazujem ... Skozi vsa ta leta, skozi vsa ta desetletja smo se spoznavali in se prepoznavali — Oka, Mišmaš, Mjuta, Sapramiška, Korenček, Kunigunda, Kokokoška, Tacamuca, Vetrova ptica, Mačkursson, Malina, Šuško — in seveda moji ljubi Kosovirji. V pisanem kalejdoskopu spominov za hip zažarijo njihovi obrazi — in kdo se nenadoma zastrmi vame izza meglenih zaves časa? Pa ne, da si to ti, moja davna “Tu”? Pa ne, da si navsezadnje to ti? ...

Svetlana Makarovič

Peter Dougan

Z lutkami se je spoznal leta 1951, ko je postal honorarni sodelavec Mestnega lutkovnega gledališča v Ljubljani. Nato je bil od leta 1953 do upokojitve leta 2000 redno zaposlen v sedanjem Lutkovnem gledališču Ljubljana.

Oblikoval je več kot 160 različnih vlog. V uradnih kritikah predstav je bilo njegovo delo visoko ovrednoteno. Zaupana mu je bila režija ene predstave in več obnovitvenih režij, od teh ena v lutkovnem gledališču v Splitu. Oblikoval je veliko lutkovnih vlog v več kot 150-ih televizijskih projektih, igricah, serijah itd. Peter je bil poleg, ko se je rojeval slovenski kratki lutkovni film. Kot animator naslovnih vlog se je preizkusil v obeh slovenskih celovečernih lutkovnih filmih (Zvezdica Zaspanka, Čarovnica Zofka). Z gledališčem je gostoval po Sloveniji, bivši Jugoslaviji ter po devetnajstih državah sveta.

Kot mentor je na tečajih, ki jih je organiziralo Lutkovno gledališče Ljubljana, svoje izkušnje posredoval mladim in tudi poklicnim igralcem, ki so se želeli udeležiti v našem gledališču. V Zagrebškem lutkovnem kazališču je pomagal pri vzgoji njihovih animatorjev. Ob upokojitvi je bil predavatelj za marionetno igro v dve leti trajajočem Lutkovnem studiu.

Priznanja in nagrade:

Svet za kulturo in prosveto Ljudske republike Slovenije mu je leta 1960 dodelil naziv "Igralec lutkovnega gledališča".

Oktobrska nagrada LGL za leto 1976.

Nagrada Staneta Severja leta 1978.

Zlata značka in diploma 3. Bijenala jugoslovenskog lutkarstva v Bugojnu 1983.

Nominacija za nagrado Prešernovega sklada leta 1991.

Klemenčičeva nagrada za življenjsko delo leta 1997.

Jože Lašič

Rodil se je v Ljubljani 1. februarja 1954. Jože je akademski kipar, zasnovatelj in izdelovalec lutk Lutkovnega gledališča Ljubljana.

Diplomiral je na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost leta 1987. Že kot študent je sodeloval na razstavah mladih likovnih ustvarjalcev v Ljubljani in Beogradu, kasneje pa na razstavah članov Društva slovenskih likovnih umetnikov, na Mednarodnem bienalu male plastike v Murski Soboti, na mednarodni razstavi grafike Mini Print "10" International v Cadaquesu (Barcelona) in na številnih drugih skupinskih predstavitev. Pripravil je tudi tri samostojne razstave. Preizkusil se je v vseh glavnih kiparskih materialih, posebno pri srcu mu je oblikovanje v lesu.

Pomemben je njegov avtorski in oblikovalski prispevek v uprizoritvah Lutkovnega gledališča Ljubljana (Ervin Fritz, Zajček Peter; Roald Dahl — Alja Tkačev, VDV — Veliki dobrodušni velikan; Matjaž Loboda, Sedem na mah; Hallveig Thorlacius — Svetlana Makarovič, Maček Mačkursson; Leonid Andrejev — Marij Kogoj — Karel Brišnik, Črne maske) in v Lutkovnem gledališču Maribor (Feri Lainšček, Regratova roža; Svetlana Makarovič, Pekarna Mišmaš).

Zaradi poznavanja vseh vrst materialov se je izkazal tudi kot izvrsten tehnolog.

Nino De Gleria

Kontrabasist, baskitarist, skladatelj, aranžer in producent je študiral na Visoki šoli za glasbo in upodabljačo umetnost v avstrijskem Gradcu.

Od leta 1995 deluje v okviru neodvisne glasbene produkcije Glasbeni Arboretum — mavrica prečudovitih harmoldurij, ki daje prostor neprikrito svobodomiselnim, ustvarjalnim glavam.

Skupaj z Milkom Lazarjem, Jeleno Ždrale in Dragom Ivanušo je leta 1999 ustanovil komorno etno-jazz zasedbo Štefbet Rifi. Zelo rad igra s Fake Orchestro, bandom kitarista, skladatelja in harmolodika Igorja Leonardija, in s skupino Brina & Strings ter sklada za godalni kvartet Godalika.

V Lutkovnem gledališču Ljubljana sodeluje kot avtor glasbe že od leta 1996: Mala Lili, Od ena do nič, Sneguljčica, Ko smo bili še majhni in Predstavljajte si ... Soavtor pa je bil pri uprizoritvah Spet kosovirji, Kako postaneš glavni, Zabava na luni in Kralj Alkohol (LGL in Društvo lutkovnih ustvarjalcev).

V nekaterih krogih je znan in cenjen predvsem po nekonvencionalnih basovskih linijah ter po oblikovno domiselnem in izvirnem glasbenem konceptu, ki se bržkone kaže kot avantgardističen in futurističen, bolj ali manj šokanten — poln sarkazma in pavlihovstva.

Svetlanini junaki med našimi lutkami

Sapramišnazaj, tehle pravljic se je pa nabralo! Ko je Sapramiška hotela novo Svetlanino knjigo podariti teti Grizeldi, je še dvigniti ni mogla, tako debela je. Škoda, ker v njej nastopa tudi ona. Pa še pek Mišmaš in nevoščljiva Jedrt, Smetiščni muc in njegova svoboda, Tacamuca s svojim trakcem, pa Vila, ki najde iz izgubljeno malino tudi ime, pa škrat Kuzma, pa nadležen vrabčji mladič, pa dnevna sova Oka, pa Kuna, pa, pa, pa ... Koliko se jih je že nabralo in se naselilo v dušicah in dušah širom po Sloveniji. "Prava epidemija," bi rekel doktor Detel, čeprav popravlja predvsem zobe. "Pa ne navadna epidemija, to je epidemija *prima kvalitete*, bi rekel Ježek. Z njegovimi besedami bi se strinjali tako raziskovalci mladinske literature kot številni mladi bralci.

Številni junaki so iz knjig stopili tudi na lutkovni oder. Svetlanine pravljice igrajo otroci v vrtcih, njihove vzgojiteljice, mladi lutkarji po osnovnih šolah in seveda lutkarji v poklicnih gledališčih. Junaki Svetlane Makarovič so stopili tako rekoč na vse lutkovne odre. Tudi na našega, ki je največji. In na našem, največjem, je Svetlana daleč največ izvajana avtorica.

Ob okroglem jubileju Svetlani čestitajo vsi njeni leseni junaki, ki so doma v tem gledališču, in veseli so, da prav ob tej priložnosti lahko sprejmejo medse novega: Šuškota in njegovo družčino. Čestitkam se pridružujejo tudi njihovi animatorji in številni gledalci.

*Jelena Sitar Cvetko
umetniška voditeljica*

Naša kraljica

Podobe mojega otroštva so že precej zbledele, zaradi starosti seveda. A v podoživljanju pravljичnega sveta je bila med najbolj svetlimi utrinki vedno tiha želja, da bi nekoč lahko od blizu videl pravega kralja ali kraljico. Ko sem se že sprijaznil z dejstvom, da se mi želja ne bo nikoli uresničila, sem prav od blizu spoznal kraljico kraljic ... Svetlano Makarovič. In ko sem se ponovno sprehodil skozi njene pravljice, ko sem pokukal v zgodovino našega gledališča, se mi je pred nogami raztreslo neskončno biserov iz njene zakladnice. Naj omenim samo tiste iz naše hiše — sedem vlog v “lastnih” predstavah, štiri režije, dvajset lutkovnih premier po njenih besedilih, dvajset uprizoritev, pri katerih je priredila besedilo, ustvarila likovno zasnovo, napisala in/ali uglasbila pesmi in še in še. Vsak biser sijoč in izbrušen do potankosti. In koliko gledalcev!? Saj ne morem verjeti. Vse dobro, kraljica naša.

Marjan Gabrijelčič
direktor

Lutke v predstavi

Naš Šuško je ročna lutka. Tudi večina drugih lutk v tej predstavi je ročnih. Ročne lutke imajo v Evropi dolgo tradicijo. Velikokrat se na odru niso obnašale prav lepo. Zelo rade so se pretepele in vihtele palice nad poosebljenimi težavami in strahovi, ki so pestili ljudi. Naš Šuško je drugačen: sodi med tiste ročne lutke, ki so v sorodu z medvedi in drugo ljubkovalno mehko menežarijo, ki jo najdemo v vsaki otroški sobi. Par jazbecev sodi v družino mimičnih lutk, šoji pa sta vodeni na palicah, da se lahko dvigneta od tal. Tehnologi in lutkarji šoji uvrščajo med javajke.

Oh, domačo nalogo moram napisati.
Pa tako težka je. Kar poglej, naslov je: "Kaj se dogaja
v gozdu". Tovarišica bi se lahko spomnila tudi česa
zanimivejšega za prosti spis. Kaj pa jaz vem, kaj se
dogaja v gozdu!

Miška! Govoreča miška!
Pa ne, da si Sapramiška?
Vstani, zaspane! Z menoj moraš, pa hitro ... Vse
gozdne živali potrebujejo tvojo pomoč.

Šoja, šoja trapasta!
Si mar ti kaj drugega?
Le na kaj si ti ponosna,
mar na to, da si neznosna?
Jaz neznosna? Kaj pa ti?
Zgini mi izpred oči!

Preveč nas je, preveč nas je,
ta jasa je premajhna,
premajhen je ta svet!
Vse naokrog pogrizeno,
požrto in obglodano,
vsak čas bo hrane zmanjkalo.
Preveč nas je, preveč!

Raztresena, nezanesljiva,
prav neverjetno pozabljiva!
Pa tolikokrat sem ti rekla,
poskušaj si zapomniti,
kam skrivaš svoje lešnike,
orehe, žir in jagode!

Noben pošten jazbec se ne smeši s tako čepico!
Nobena poštena jazbečka se toliko ne usaja nad
možem kot ti. Sicer sem si pa tole čepico naredil iz
brezovega lubja, da mi dež ne bi močil glave.
Haha, kje pa vidiš kakšen dež? Nebo je jasno, niti
oblačka ni videti.
Če ravno zdaj ne dežuje, pa še bo, prej ali slej. In
takrat mi bo ta imenitna čepica še zelo prav prišla.
Prav ali ne — takoj jo snemi!
O, kar misli si!

Kdo sem jaz? Jaz sem vendar slavni škrat Kuzma!
 Poskrbel sem za to, da si me bodo vse živali v gozdu
 za zmeraj zapomnile. Vidiš mojo čarovno pipo? Samo
 oblaček tega oranžnega dima puhnem v žival, pa jo
 takoj popade jeza, sovraštvo, zamerljivost. Pomagaj
 mi, dečko, reši me teh groznih mravelj. Vsak prepir
 in slaba volja se unese, če puhnem iz čarovne pipe
 v bližino sprtih bitij protistrupni oblaček modrega
 dima. Storil bom to, v redu, ampak pod pogojem, da
 se nihče več ne bo norčeval iz moje umazanije.

Konec je prepirov, jeze in zamer, spet smo vsi prijazni,
 spet je v gozdu mir.

Lutkovno gledališče Ljubljana

Krekov trg 2, 1000 Ljubljana

telefon: 01 3000 970

faks: 01 3000 980

e-pošta: info@lgl.si

spletna stran: www.lgl.si

Blagajna LGL

informacije: www.lgl.si

telefon: 01 3000 982, 080 2004

Blagajna je odprta

od ponedeljka do petka med 16. in 18. uro,

v soboto med 10. in 12. uro

ter uro pred predstavo.

Kartica KU KU

vam omogoča nakup vstopnic prek interneta.

Vstopnice za tekoči mesec si lahko zagotovite

v predprodaji.

Gledališki list, sezona 2008/09

izdalo: Lutkovno gledališče Ljubljana

za izdajatelja: Marjan Gabrijelčič

odgovorna urednica: Jelena Sitar Cvetko

urednica: Lidija Franjič

lektorirala: Tatjana Stanič

fotografije: Žiga Koritnik

oblikovanje: Špela Goltes

tisk: M-Grafika d.o.o.

naklada: 1000 izvodov

Poleg Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in Mestne občine Ljubljana

— Oddelka za kulturo nam omogočata uresničevanje programov še:

 KD Življenje

Prijatelji in podporniki
Lutkovnega gledališča Ljubljana

